

Arad **Kintzler Zoltán** Andrassy tér 20.

Chronometer műórák és ékszerész.

Ajánlja kitünően szabályozott óráit és a mostani izlésnek megfelelő ékszereit. A tőle kiadott tárgyakért írásbeli szavatosságot vállal.

Fotoemail munkákat fénykép után arany és ezüst foglalattal elvállal és készít.

Javítások azonnal és pontosan eszközöltetnek.

ALFÖLD

SZÉPIRODALMI, MŰVÉSZETI, TÁRSADALMI ÉS KRITIKAI KÉPES FOLYÓIRAT.

FELELŐS SZERKESZTŐ: HONISCH L. ISTVÁN.

ARAD, 1903. FEBRUÁR HÓ 22.

III. ÉVFOLYAM 4. SZÁM. ==

== MEGJELNIK MINDEN

MÁSODIK VASÁRNAP. ==

SZERKESZTŐSÉG: SZABADSÁG-TÉR 16. SZÁM.

KIADÓHIVATAL: JÓZSEF FŐHERCZEG-ÚT 22.

Előfizetési ára: Egy évre 10 kor.

Egyes száma 40 fil.

ALFÖLD

SZÉPIRODALMI, MŰVÉSZETI, TÁRSADALMI ÉS KRITIKAI KÉPES FOLYÓIRAT.

Felelős szerkesztő: HONISCH L. ISTVÁN.

SZERKESZTŐSÉG: SZABADSÁG-TÉR 16. SZ.

KIADÓHIVATAL: ARAD, JÓZSEF FŐHERCEG-ÚT 22.

MEGJELENIK MINDEN MÁSODIK VASÁRNAP.

Előfizetési ára: Egy évre 10 kor. Egyes száma 40 fill.

IRODALMI ERKÖLCÉS ÉS IZLÉS.

Arad, február 20.

Szédületes még elgondolni is, hogy Homérosztól kezdve a világirodalom milyen különböző változásokon ment keresztül. Homérosznak „Margitesz” című gunyoros versétől kezdve az irodalom csak pislogó mécs volt a fenséges klasszikus korszakig: amikor az irodalom rohamlépésben haladt előre, vallást, erkölcsöt, izlést és művészetet teremtő erővel.

Minden nemzet irodalma legelső sorban a vallás terjesztésére szolgált. Így volt ez nálunk magyaroknál is. A halotti beszéd az első irodalmi termék, a mely a hit-korából maradt reánk. Ezután századokat szökik az irodalmi krónika. És e századokból alig maradt reánk valami irodalmi termék. Egészen a vallás és nemzetiségi küzdelmek koráig néhány legenda emlékezik meg a magyar hősi dicsőségről. Ezt az irodalmi korszakot aztán berekeszti Mátyás király halálára írt emlékdal.

Következik aztán a vallási és nemzeti ségi küzdelmek kora, amikor a magyar irodalmat megteremtő uttorok — Tinódi, Illosvai, Balassa, Pázmány, Zrínyi és Gyöngyösi bizonyosságot tesznek arról, hogy a magyar mégse annyira barbár csikós nemzet; mert a hősi kardforgatás mellett az íráshoz is ért, hogy azzal megmentse nemzeti nyelvét, mely majdnem veszendőben volt.

Ezután következik a magyar irodalom klasszikus kora, Bessenyei, Csokonai, Kisfaludi Sándor, Kazinczy, Berzsenyi, Kölcsey, kik megfőrik a szabad akarat béklyóit s fennem hirdetik, hogy a magyar nemcsak volt, de lesz is.

Ebben az irányban munkálkodnak aztán Kisfaludy Károly, Vörösmarty, Bajza, Jósika, Eötvös, kik írásaikkal az általános virágzás korába lépnek.

A magyar irodalomnak általános virágzás korszaka vérben született. Tompa, Arany és Jókai mellett Petőfi az, ki érzi, tudja, hogy ketté török a százados rabbilincs, felszabadul a korszellem hatása alatt a leigázott magyar nemzeti irodalom.

És ez meg is történt. De a nemzet legnagyobb dalnokának nem engedte meg a végzet, hogy később a szabadság vérébe fojtott magyar nemzeti irodalom ujjászületését megérje.

Nem is nagy öröme tellett volna benne, ha látja, hogy milyen más irányban fejlődik a dicsőségben született sajtószabadság esemeteje.

Hiszen a magyar irodalmat, — a hit korától kezdve — mindég a magyaros érzelem, a honfiúi szeretet tette nemzeti jellegűvé. Petőfi Sándorig minden magyar író és poéta írásaiban magyaros eredetiség volt. — Amit a mai írónál ugyan hiába keresünk. A jelenkor irodalma csak utánozni tud, hol francia, angol, német, hol pedig spanyol mederben halad. Olyan irodalmi hajszát még nem látott a világ, mint a milyet manapság a magyar írók üznek.

A mult irodalmának meg volt a nemzeti alapon fekvő erkölése. A mainak még az sincsen meg. Hiszen még a magyar miniszterelnök is a magyar „Nemzeti Színházat” akkor dicséri meg, ha az egy külföldi darabbal arat sikereket. Vagy tud-e magyar író arra szert

tenni, hogy egy sikerült alkotásával a magasabb körök figyelmét felkeltse . . . Dehogy, hiszen még a napisajtó tárcacikkeit is csak akkor olvassák, ha az francia, vagy más nemzetbeli írótól ered. Pedig alig van nemzet, a melynek annyi tolforgatója lenne, mint a mennyi Magyarországon, a magát írónak tartó ember.

Évtizedek óta posványban van a magyar irodalom. Itt-ott kimagasló tehetségeknek nincs meg az erkölcsi bátorságuk arra, hogy magyaros dolgokkal lépjenek elő. Manapság a helytelen közfelfogás értelmében igazi író számba csak az megy, aki egyuttal hírlapíró is. Pedig az már elismert és bebizonyított tény, hogy hírlapíró csak nagyon ritka esetben író is.

A magyar irodalom visszafejlődésének talán a rohamosan kifejtett hírlapirodalom az oka. Mert egy szárnyát próbálgató tehetség, a mint tisztában van a helyesirással, azonnal szerencsét próbál egyik, vagy másik ujságnál. Ha volt is tehetsége a verseléshez, vagy a szép próza íráshoz — kizökken az ihletsugalta nemesebb alkotásokhoz vezető utról — és befeneklik a lázas napimunka közepes, mondhatni még a középben aluli riport krónikásai közé. És mégis aztán az ilyen gomba módra termő riport krónikások — a kik verejtékkel rágnak ki a tollszárból egy-egy vezércikket, vagy két-három évben egy tárcának való szörnyszülöttet tolják fel magukat írónak.

Persze, hogy aztán az ilyen nem is egy, hanem két tucat kaliberű nagyképűsködő író generációból egy sem emelkedik ki arra a magaslatra, a melyen azok voltak, a kik hírlapírói pöffeszkedés nélkül megteremtették Istenadta tehetségükkel a magyar irodalom klasszikus és az általános haladás korát.

Hova lett a magyar irodalmi erkölcs és izlés, a mely Balassák, Kisfaludiak, Vörösmartyak, Petőfiék és Aranyék korszakában volt? . . . — Biz az kátyuba jutott, befeneklett annyira, hogy se Kiss József, de még Herceg Ferenc se tudja kisegíteni onnét. Azért nem: mert ha az ilyen írók olyat mernek írni, ami a köpönyeg forgatáshoz szokott és összeköttetéseket hajhászó kritikusoknak nem tet-

szik — a tekintély és vagyon piedesztálon álló mecenás utódok miatt — kigyót, békát kiabálnak úgy az íróra, mint annak művére egyaránt. A mint az Herceg Ferencel is megtörtént „Oeskay brigadéros“-a miatt.

Hogyha a fővárosi irodalmat és a poétai tehetségeket annyira rabul ejtette a kozmopolitizmus szelleme, — akkor egy cseppet se lehet azon esodálkozni, hogy a vidék irodalma hasonló mederben halad.

Hiszen boldogult Bartók Lajos pedig a vidékben reménykedett, hogy megszüli majd a titánokat, akik romlatlan izléssel és tiszta irodalmi erkölcesel diadalmasan rontanak majd a Metropolisra, hogy elűzzék onnét az izléstelen, romlott irodalmat és az általa nevelt és becézgetett trágár művészetet: mert ők a Metropolis néhány nagyjai már kép'elenek a dögvészes százfejű sárkányok ellen küzdeni.

Fájdalom, hogy a Metropolis néhány nagyjai reményükben csalatkoztak. Hiszen a vidéknek éppen úgy meg vannak a mérges fogu sárkányai, kiknek dögvészes lehelete elpusztítja, megsemmisíti még azt is, a mi a magyar irodalmi erkölcs és izlés csirája lehetne.

Honisch L. István.

HEINE.

I.

Mióta tőled távol estem,
A nevetést is elfeledtem!
Hullott az éle, sokat magam faragtam,
— Kacagni rajtuk magam sem kacagtam.

Mióta olyan mély a gyászom,
A sírást hasztalan próbálom.
A bu, a baj, megtépik a szívem
S nem lát zokogni, senki, senki sem . . .

II.

Másként nem is lehetne tán!
Meg van mérgezve mindenik dalom!
Mérget leheltél életembe
Én édes angyalom.

Másként hogy is lehetne már!
Meg van mérgezve mindenik dalom!
Ezer kigyót hordok szívémben
És téged, angyalom.

III.

Oly hideg, dermesztő, néma volt az éjjel . . .
Bolyongtam az erdőn, búsan, szerte-szerte . . .
Mélységes álmukból fölráztam a fákat . . .
Szomorun intettek fejükkel az ágak . . .

IV.

Álmomba sírtam. Megjelentél.
A sírba tettem kedvesem . . .
Fölbredék s az égő könnyek
Tovább peregráltak esedesen.

Álmomba sírtam. Megjelentél.
S elhagytál újra, kedvesem . . .
Fölbredék és könnyem hullott.
Csak hullott, fájón, esedesen.

Álmomba sírtam. Megjelentél.
És hű maradtál kedvesem . . .
Fölbredék és sírva-sírtam,
Zokogtam, jaj, keservesen . . .

Bíró Arthur.

Aradi vásárkép.

KRÓNIKA I. ZSINDELYKE ÉSZREVÉTELEI.

Ellesett párbeszédéből,

Világot felforgató események vannak küszöbön. Egyik ember azt kérdi a másiktól, hogy lesz-e háború? . . . A tantimról nem is tételeztem fel azt, hogy annyira érdeklődik az európai koncert iránt. Engem már az igen keveset érdekel, hogy mit csinálnak Macedoniában. Az már inkább feleslegzné menyasszonyságomat féltő érzelmeimet, ha tényleg mozgósítanák a magyarországi armádiákat. Sajgó szívvel gondolok arra az esetre, ha völegényemet, az önkéntest is Macedonia felé irányítaná a mozgósítási parancs. De én rendesen abban szoktam hinni, ami jobbnak látszik. És így aztán reménylen is, hogyha felsőbb parancsra mozgósítanak is néhány armádiát: az mégis anyakeblén fog maradni, amelyikhez az én féltett önkéntesem tartozik.

Végtelen gyönyör az nekem, hogy most korlátlanul, teljes szabadsággal böngészhetem az újságokat. Sajnálom az öreg Fehérváry bácsit, hogy megsebesült a párbajban. De nem is értem, hogy miért nem megy nyugalomba az agg és megrokkant politikus generális. Mit keres már ő az ifju Magyarországnak még ifjabb titánai között. Azért is szívesen venném, ha a copfos, osztrák katonai iskolának e mindenkor keményfejű gladiátora lelépne a porondról: mert akkor talán egy olyan jönne az ő helyére, akiről ifjabb véreink, a tejjefelesszáju önkéntesek — az enyém kivételt képez — is jó példát vehetnének. Mert bizony nagyon elfajult a hi-

res magyar vér: mikor még a Deutsch-Jenöcske féle újdonsült önkénteskék is minden áron germanizálni akarnak. Az egész német nyelvű béli meghívó féle önkéntesi heccből azt veszem ki, hogy a germanizáció merényletet elkövető megtévelyedett fiatal véreink annál biztosabban reménylik majd a tisztívizsga sikeres eredményét. Pedig hát nagyon esalatoznak, mert a két szék közé fognak pottyanni. Az osztrák esalafinta és kétszínű ármányos szellemnek még akkor sem szabad hinni, ha az mézes madzagot nyújt a magyarnak. Fiatal leány létemre annyi itélő képességem mégis van az osztrák jóakaratról, hogy abban még akkor se higgyünk, ha az bár eget-földet ígér: mert végeredményben mégis mi leszünk a megcsalottak. Ugy látszik a történelmi tényről azok feledkeznek meg legjobban, akik csak tegnap rázták le magukról az iskola porát.

A drága anyuskám az akarta, hogy menjek el az önkéntes bátra, de én bizony nem megyek el, mert sértve érzem magamat az által, hogy német meghívót kaptam. Pedig ez lett volna az első bál, a melyen én is részt veszek. Én azt hiszem, hogy az aradi leányokban van annyi magyar honleányi önérzet, hogy nem mennek el olyan mulatságra, a melynek rendezősége magyar földön — nem respektálja a magyar nyelvet.

Hogyha a nőemancipáció annyira kifejlődne, hogy mi a gyengébb nem is a parlamentbe juthatnánk: akkor Boros Jusztin a legközelebbi képviselő választáson minden bizonynyal bejutna a magyar parlamentbe. Hogy Boros Jusztin mennyire van predestinálva a honfiai hivatásra, azt fényesen tapasztaltuk abból a beszédből, mit Csák Cirják rendjel átadási ünnepségén mondott a kitüntetett lelkipásztorhoz. Igazán megérdemelt dícséretet érdemel Urbán Ivánné mindenki iránt való gyengéd figyelme

miatt . . . De meg is volt hatva a közszeretletben álló lelkiatya, mert szemeiben könnyek csillogtak e ritka fényes ünnepek alatt . . . Mikor tereferélve az ünnepegről hazafelé mentünk: valaki a hátunk megett megjegyezte, hogy az ünnepegen egy izraelita hölgy se vett részt. Pedig hát a kitüntetett szentatya — tapasztalatból tudjuk — egyenlően szereti a nem hitsorsos felebarátait is.

Hogyha Maione Vincenzót, a temperamentumos vérű kitünő olasz vívómestert általánosan nem neveznék veszedelmes Cassanová-nak — hogy őt így is hívják, ezt a korzón hallottam — akkor én addig zaklatnám a tántimat és az anyuskámat, amíg azok bele nem egyeznének abba, hogy én is vivni tanuljak Maionétól. De mivel ő igen veszedelmes a hölgyekre, akárcsak Cassanova, ~~és~~ kénytelen vagyok letenni vivásra való hajlandóságomról. Szóvá se merem tenni . . . Pedig, hogy Maione mester milyen türelmesen oktatja az olasz vívás művészetére a gyengédebb nemet, azt fényesen beigazolta Krémernek a kisleánya Elza, az aranyos kicsike olyan fáradhatlan energiával kezelte a vitort, hogy bámulatos. Igazán mondom szinte vágyakoztam arra a dicsőségre, hogy én is megmutassam, mennyire tudnám a vitórral sorra a porba vetni azokat a gyáva férfiakat, akik annyira irtóznak a nem pénzes melléklettel díszített hímen rózsalánetől.

Könnyeket hullatott a magyar társadalom, hogy Hamsea Ágoston nem juthatott a püspöki székbe. Hogy a román nemzeti pártnak mennyire meggyökerezett és megdöntetlen vezére Mangra Vazul a nagyváradi vikárius, az látható arról, hogy a püspök-választásnál az történt, amit ő diktált. Hiábavaló volt a magyar hölgyek abbéli óhaja, hogy a szebb Hamzsea legyen aradi püspök . . . Mangra — a ki pedig a mint hírlík, igen nagy hölgytisztelő — mégse teljesítette a magyar hölgyek óhaját.

Hogy Papp Ignác lett a püspök, ez egy olyan fordulata Mangra kezének, amit arcütésnek is lehet nevezni. Újabban a nagyváradi vikárius ur még gyanusítani is merészkedik. Olyan tiszta multu politikusokat akar befeketíteni, mint a milyenek Urbán Iván főispán és Vásárhelyi László. De most, amint az Aradi Közlönyből olvasom, a főispán bácsi nyilatkozik, hogy ő bizony sohase paktált Mangrával.

Annyi eseménnyel van elárasztva a közhangulat, hogy szinte megfeledeztem a heti zsurokat felemlíteni. A multheti kenyérszuron frenetikus tetszést és szünni nem akaró zúgó tapsot aratott a bájos Vince Margit, igazán művészi zongorajátékáért. Még az újrázás után is tombolt a publikom, hogy a művész kisasszonyt újra lássa a podiumon. Aradon eddig nem ismert poéta tehetség tünt fel, kinek szép versei már a sajtó alatt vannak. És ez a szerény poéta Dobos Károly, ki az ingyen kenyér szuron előadta verseit, melyek mindegyike tetszésre talált.

A legutóbbi zsuron az úri cigány-zenekar játéka volt a legérdekesebb szám. Mégis szerencsések vagyunk mi aradiak abban a szerencsétlenségünkben, hogyha már nincsen híres valódi cigány bandánk: de van egy úri zenekarunk, a mely maholnap országíróvé lesz. A hírszelő szárnya már Nagyváradra is elvitte a zenekar hírnevét, a jövő héten ott fognak játszani a mi úri cigányaink.

Az utolsó zsuron feltűnt Visontay Kálmán, ki a női kézimunkáról olvasott fel. Több hölgy összegugott, hogy Visontainak milyen ezeregyéjszerű garzonlakása van . . . Fülhegygyel azt hallottam, hogy az asszonykák ezt férjeiktől tudják, akik eljárogatnak Visontaihoz, megcsodálni a művész-ember ritka szép tárgyait.

Még a korzóról szeretnék valamit írni, de semmi különöst se lát az ember ott. Ennek oka valószínűleg az, hogy a kemény és hosszantartó télnek most van a negyedik ciklusa. A hölgyek még mind a télre készült kosztümökben járnak. Mert tavaszi toaletteket még — fájdalom — ezidőszert nem lehet viselni. Már szinte előre sejttem, hogy az idei tavaszi korzónak a híres kokotte Almásy Lola lesz a szenzációja. Bámulatra méltó az, hogy milyen válogatott izléssel tud ez a hölgy öltözködni.

Almássy Loláról jut eszembe a kedves Zsül, a ki maholnap beleöszül az ígéreteinek becsületes betartásába. Lohengrin előadásával valósággal lázbaejtette Arad városát. Már akár milyen rossz hírbe is hozták Zilahit, hogy nem való színigazgatónak . . . Ennek ellenkezőjét fényesen beigazolta az utóbbi időben, ugy az előadásokkal, mint a sűrűn közreműködő előkelő vendégművészekkel. És a mi az ő szempontjából a legfontosabb, hogy a színházi pénztár kasszája mindig tele van kincsesel.

Különös szimpáthiával vagyok a kedves Zsül iránt; és ezt ki is fejezi neki legközelebb, ha találkozik az egyetlen Zsüllel

Zsindelyke.

PRÁGA ÉS KÖRNYÉKE.

Írja: zy.

Midőn Ausztria alpesi tartományainak természeti szépségeiben gyönyörködtem, önkéntelenül felmerült bennem a gondolat, hogy vajjon Ausztria szudeti tartományaiban is találók-e majd ilyen szép vidéket? Nem! Sem Szász-Schveiz, sem pedig a szudeti tartományok legnagyobb helye Csehország nem oly gazdag természeti szépségekben. Helyiely-közzel vannak ugyan vadregényes vidékek itt is, de ezek eltörpülnek ama nagy és ritka természeti szépségek mellett, melyekkel az alpesi tartományok megáldottak.

De a munkás kezek nyomai Csehországban minden

felé meglátszanak. Némcsak a földművelés, hanem a kereskedelem és ipar minden ágán nyomot hagy a szorgalom. Önkéntelenül felmerül az emberben a gondolat, hogy ez másodán alapszik? Semmi más, — mint a nemzeti önérzeten! . . . Tehát ebben az értelemben okvetlenül lehet esch sovínizmusról beszélni. Ez pedig nagy mértékben van kifejlődve. A csehek csak azt vásárolják, a mit esch készít vagy árusít, a németet (t. i. osztrákot) nem szívelik s a hol lehet, eme nézetöknek tettel is adnak kifejezést! A szudeti tartományokban élő csehek esendesek, szorgalmasak, szóval kiki fárad a jólét eléréséért. Természetesen vannak dologkerülők, minden fénynek meg van a maga árnyoldala.

Csehország legnagyobb és legszebb városa *Prága*, mely a Moldva mindkét partján épült. Fekvése olyan mint Budapesté, mert míg nálunk a Duna jobb partján a királyi vár, addig ott a Moldva ugyan ezen partján a Hradzsín áll. A folyó balpartján nagy kiterjedésű és egészséges talajon épült az igazi város (t. i. újabb) mely méltó helyet foglal el a többi ausztriai városok között.

Drezdából érkezünk ide délután négy órakor, a vasuton vámvizsgálaton kellett átesnünk, mivel Prága zárt város. Bármily szigorú az ellenőrzés, az élelmes csehek tultesznek minden finane taktikán! . . .

Prága néhány főútaján igen nagy a forgalom, a villamosok és kocsik által okozott zajba belevegyül a járó-kelők tömegének beszéde, zsvajgása. Az egykori sáne helyébe épített Grabenen igen élénk életnek vagyunk a szemlélői. Szép kirakatokkal díszelő korzólú szolgáló, legelőkelőbb része ez a városnak.

A város legnagyobb tere a Vencel tér, hol a forgalom igen nagy. Épületekben is igen gazdag, egyik végénél pl. az új esch nemzeti muzeum van. Itt ér utól az est, elvegyülünk a járó-kelők tömegébe s beszélgetünk a városben látottakról.

Másnap reggel megállapodunk az Altstädter-Ringen álló Mária Thein templom előtt. Magas tornyával, ódon falaival büszkén emelkedik ki a környező épületek közül 1630-ban épült Parber Péter tervei nyomán s mint-hogy az alapításban Hunyadi Mátyásnak is része volt, címere ma is látható a templom mennyezetén. A templom északi kapuja felett egy reliefet találunk, mely „Krisztus szenvedését“ ábrázolja. E dombormű azért érdemel említést, mert egykoru a templom megalapításával. A templom oltárait a csehek nagy festőjének Szkretának képei ékesítik.

A Ring túl ó oldalán a városháza (rathaus) áll. A Ring felé eső része angol-renaissance stylusban épült 1838-ban, a sarkon álló kápolna erkély legszebb része az épületnek. Legnagyobb érdekessége a városházának, a

Aradi vásárkép.

strassburgihoz hasonló astronomiai óra, melyet 1490-ben Hanusch egyetemi magister készített. Mutat és út 24 órát. Naponta d. u. 5 óra 50 perckor az óra feletti ablakban megjelenik Krisztus és a tizenkét apostol, egy félkör alakú folyosót megkerülve egy másik ablakon ismét eltávoznak. Egyidejűleg az óra két ablakán lévő alakok is megmozdulnak, a halál kaszás alakja pedig az elvonulás alatt folyton cseppet, végül pedig a kakas kukorit. Innen lekaparodunk a régi városrészbe az u. n. „Gettó-ba. Ha valaki piszkos városrészt akar látni s a megfertőzött levegő beszívásával magát tönkretenni, az menjen oda lakni. Ez a városrész Prága egész szépségét lerontja, az a jó véleményünk, ami a városról volt — megváltozott, a szépséget a csunyaóság váltotta fel.

Ilyen visszataszító, piszkos utcákon haladunk, büzhödtt levegőtől környezve tekintjük meg e városrésznék a XIII. századból eredő zsinagógáját. Ez egy ósdi esarnok, két nyole szögű pilérrel, az ajtó feletti mezőn symbolikus szömlőtöke látható. A hívők nagy féltékenységgel őrzik itt azt a zászlót, melyet III. Ferdinánd ajándékozott a hitközségnek a svédek ellen 1648-ban kifejtett vitézségök jutalmául. Itt a környéken valóban nevezetes a régi tanácsház, melynek tornyán a héber számokkal ellátott óra van, melynek két mutatója balról-jobbra jár. A Hampes-utca mellett a régi temető fekszik, hova ünnep miatt nem mehettünk be. Az itt lévő 3 régi sirt 800, sőt 1200 évesnek tartják. Ezek közül megemlítendő Jehudah Löw sirja. E rabbiával sokat érintkezett egykoron II. Rudolf. Egy cipész emeleti szobájából sikerült a temetőbe betekintnünk. Megelégedve a látottakkal, a lehető leggyorsabban hagyjuk el e városrészt s egy „utcanak“ elnevezett síkatoron áthaladva a Moldva partjára értünk s möhön szívjuk magunkba a régóta nélkülözött üdítő levegőt!

(Folytatjuk.)

DALOLVA.

Dalolva járom a búbánat utját.
Nem roskadok le a kereszt alatt:
Szívem baját az emberek ne tudják.
Csak azt, hogy ajkamon a dal fakad.

Pedig kegyetlenül sivár a sorsom;
Virág vagyok a bús sírhalmokon . . .
De könnyeim lemondva mégsem ontom.
Sötét nyomorba fényről álmodom.

Kacagtatóbb valami nincs a földön.
Minő az álmokat szövő nyomor;
Bús életem így vidám mosolyba töltöm:
Dalolva csillogó a szürke por.

Szívem olyan, miként a bánya mélye,
A hol örök homály borong vakon,
Bereggi néha mégis éresek fénye
S mindent bűvös, csodás világba von.

Szívem olyan, miként a tenger alja,
A hol terem a drága gyöngy, korall . . .
Fölöttem a vihart vihar zavarja,
A szívemben titkosan fog a dal.

. . . Ne kérdeje senki, hogy kitől tanultam
A dalban olvadó türelmet!
Tekintsetek körül a templomokban:
A nyílt titokban ott a felelet!

Fehér ruhában ott mosolyog szeliden
Ki vár reánk, ki minket úgy szeret!
Mosolyg, hogy a szemünk rátekintsen.
S vidítsa a siralmas lelkeket.

Körülte hallgat a templom setétje,
Mulatni kell, a dőre nem jöhet!
S ő vár, egy ájtatosabb kort remélve:
Ő adta a dalos türelmet.

Szepessy László.

SAISON.

PARÓDIA-LÁZ.

Arad, február 21.

Kedves Homisch!

Megengedjen, hogy hosszú, de mindenkinek jól-
első hallgatásom után ismét kezembe veszem az író-
tollat.

De ne higgye, hogy azért hallgattam, mert ki-
mélni akartam a maga lapjának olvasóit üres fecse-
géseimtől, hanem azért pihentettem a lantot, mert
nem értem rá ilyen haszontalanságokra. Erős dolgom

volt: azon tünődtem folyvást, hogy mit csinálnék,
ha Monna Vanna helyzetébe kerülnék s utamba
akadna egy Prinzi Valle. Miután a problémát megol-
dani nem tudtam, átadtam azt az uramnak, aki a
következő, szerinte elmés módon nyilvánította meg-
oldottnak a kérdést:

— Megtennéd a kívánságát, fiam. Csakhogy
miután Prinzi Valle nem ismeri Monna Vannát, kö-
vetkezésképp a te Prinzi Valléd sem ismerne téged, mi
akadálya volna annak, hogy helyetted egy másik
nőszemély öltse magára azt a fatális köpenyegyet
és menjen Prinzi Valle sátrába. Ilyen nőszemély akad-
na bőven, hiszen nem kívánnók ingyen.

És ekkor a bugyellárisára ütött az uram, je-
lezve, hogy a Maeterlinck darabjának híres proble-
máját megoldta.

— A megoldás: 5 forint, — esetleg 10 forint. És
aztán Prinzi Valle se vallaná kárát a cserének. Végre
is az ál-Monna Vanna is épugy megállaná a sarat,
mint az igazi. Hiszen egy közmondás tartja: „Monna
Vanna az Monna Vanna.”

De hát most tulajdonképp nem az „elmésségeit”
akartam magának kitalálni, hanem egy irodalmi je-
lenséget akartam magának felfedezni. Tudja maga
mi az a paródia? Dehogya tudja. Maga a paródiát
nagyon lebecsüli. Az egy hódító körutjára indult új
irodalmi műfaj, hatalmasabb, keresettebb valameny-
nyi eddigi ismert irodalmi műfajnál.

Ugyan nevezzen meg egy nevezetesebb irodal-
mi alkotást, melyre paródiát ne csináltak volna a
paródisták. Mert ilyenek is vannak. Ezek olyan szin-
műírók vagy költők, kik eredetit sohasem termel-
nek, hanem megvárják, míg valaki alkot valamit,
arra aztán ráhúzzák a maguk paródiáját. És milyen
kifogyhatatlanok a parodizálásban ezek a jó urak.

Ma már vannak emberek, akik a paródiát ön-
célnak tekintik s maholnap a fontosabb kérdés az
lesz, hogy jó-e valami irodalmi termék paródiája.
Ime Bob herceg, Monna Vanna s más ilyen emlege-
tettebb termékek az ország minden városában esi-
nálnak paródiát. Így aztán nem csoda, ha a Monna
Vannának 38-ik paródiája a Bob hercegnek pedig
13-ik paródiája készült el e héten. Maholnap az fogja
eldőnteni valamely irodalmi termék sikerét, hogy al-
kalmos-e a parodizálásra. S maholnap már annyira
mennek a paródiák gyártásában, hogy előbb lesz
kész a paródia, mint a parodizálandó termék. Lesz-
nek költőink, Feld Mátyásaink, akik előre készítenek
paródiákat s azok ezek hatása alatt fogják megírni
az „eredetit.”

Lesz idő, mikor kedveltebb műfaj lesz a paró-
dia, mint az, melyre a paródiát csinálják. Lesz idő,
mikor ilyen párbeszédet fog hallani:

— Látta már a „Lilaszinü zsemlye” című há-
romfelvonásos paródiát.

— Hogyne láttam volna. Azt hallom, hogy Her-

ceg Ferenc a „Lilaszínű sósperec“ hatása alatt történelmi színműt ír, Bródi Sándor pedig erkölcsrajzot. Kóbor Tamás meg „A zsemlyeszínű Lilla“ címen regényben írja meg.

Üdvözlí

EVELINE.

U. i. Irja meg, drágám, hogy az „Alföld“ püspökjelöltje, Musztafa Filaret, mért nem fogadta el a jelöltséget?

EVELINE.

EGY LEÁNY TÖRTÉNETE

Regény.

Irta: GILBERT.

[6]

Részemre csak azt kérem, hogy szíveskedjék atyám megírni születésem helyét és idejét, mert most az érettségire szükség van arra, hogy tudjam. Eddig is nagyon sokat szegyenkeztem a miatt, hogy: azt se tudtam megmondani, amikor arra szükség volt, hogy: hány éves vagyok és hol születtem.

Áldom is a véletlent, hogy végre ezt is meg tudhatom, és hogy kis hugom születéshelyét szintén megismerhetem.

Bocsánat, hogyha ezen első levelem talán kissé erős hangon van tartva. De hátha nem is érez atyánk szeretetét irántunk . . . Pedig mennyire szeretnék a keblére borulni és kisírni a viszontlátás örömkönyveit.

De én reményelem, hogy megláthatom azt, kit atyámnak nevezhettek.

Epedve várom atyám levelét, ha sokáig fog az késni, akkor könnyen lehet, hogy megbukom az érettségim. Mert máris képtelen vagyok tanulni a lázasan gyötört türelmetlenségtől és a bizonytalanság kétségbeejtő rémétől . . .

Isten áldja meg atyámat abban a pillanatban, mikor a tollat a kezébe veszi, hogy: soraival egy erős elválaszthatlan kapcsolatot alkothasson az atya és a szegény árván maradt gyermekei közt. A jó Isten minket erre segítjen!

Reszkető kézzel írta az ifju a levél alá a nevét és egy sóhajjal tette azt a borítékba. S aztán a remény, bizalom nyugalmával határozott vonásokkal írta az atya nevét a borítékra, és postára adta a levelet . . .

A végtelenség volt Elemérnek ezután minden óra. A levél elküldése után két napra borzasztó nyugtalanság gyötörte az ifjút arra a gondolatra, hogy: talán most, e pillanatban kapja kézhez édes atyja a levelet

És ez igaz sejtelem volt, mert csakugyan a második napon az apa kezéhez jutott a levél, a ki bizonytalansággal jól megfontolja, hogy mit írjon fiának . . .

Elemérrel nem lehetett beszélni, végtelen nyug-

talansága nap-nap után csak fokozódott, már azért is, mert már a hatodik napja volt, hogy a levelet elküldte, és válasz még nem érkezett.

A hetedik nap reggelén végre megjött a várva várt levél, egy kis arckép kíséretével

A minden ízében felindult ifju reszkető ujjai alig bírták felszakítani a levelet . . . Mikor már szabad volt a levélpapíros . . . Elemér behuntya a szemét egy pillanatra, félt, nem mert a levél megszólítására nézni . . . — Hátha nem szólítja fiának, hátha csak névrokon az, akinek ő olyan kétségbeejtő levelet írt.

Elemér elfojtott lélegzettel nézett most a levélre, és mohón futottak szemei végig a sorokon:

— Édes gyermekeim . . . bocsássatok meg, ha a nagy felindulástól — mit a végtelen öröm okozott — nem tudok elég kifejezést adni annak az óhajnak, hogy benneteket mentül hamarabb viszontlátva a karjaimba zárjalak azzal a reménnyel, hogy soha, soha el ne hagyjuk egymást.

Higyjétek el édes gyermekeim, hogy én titeket soha, soha el nem feledtelek, mindég a lelki szemeim előtt voltatok . . . te Elemér mint három éves és kis leányom mint másfél éves gyermek.

Én azért mentem el idegen földre, hogy sok pénzt keressék. Hogy legyen nekem miből a ti jövőtökről gondoskodni. De a sors másként akarta. Mióta csak a világon vagyok, a sors haragja egyre sujt engem. Nagyon, nagyon szerencsétlen ember vagyok.

De sebaj, áldom az Istent és kibékülök sorsommal, hogy gyermekeimet a véletlen újra a karjaimba hozza. Oh, báresak már láthatnálak benneteket.

Az ember nem tudja, hogy mindennek miért kell így lenni, a mint van . . . Azt mondhatom nektek, hogy sok szenvedésen mentem keresztül . . . És mindennek fájó emlékét mintha egy tollvonással kitörölték volna a lelkemből, olyan végtelen boldognak érzem magamat most magamat . . . Mert megnyugtatta érzem magamat azáltal, hogy — a mint leveledből kiviszem — derék okos fiam van. A mi édes Paula leányomat illeti, kérdezd meg tőle, akar-e hozzám jönni! . . . Oh Istenem, ha idegenkedne tőlem, azt alig tudnám elviselni . . .

Pár nap múlva nagyobb összeg pénzt küldök, tudom, hogy szükséged van rá. Már azért is, hogy most érettségire készülsz, a jó Isten segítségem is meg, hogy szerencsésen keresztül essél rajta.

Ha az érettségit sikerrel letetted, táviratozzál azonnal.

A küldött összeg egy része hugodat illeti. És az utiköltségre is adj neki, hogy hozzám jöjjetek, hiszen ebben mi sem fog gátolni benneteket. És azután itt boldogan fogunk nélni . . . Elmondjuk egymásnak, hogy mi mindenben mentünk keresztül . . .

Ha megtudjátok atyátok élettörténetét: min-

denesetre meg fogtok neki bocsátani; hogy oly hosszú ideig nem lehettem közeletekben.

Ezután Garamkéry még azt is a levélbe foglalta, hogy hol születtek gyermekei. És kérte őket, hogy vigyázzanak magukra, hogyha hozzá utaznak...

Figyelm most kiterjedt a legapróbb részletekig is. A levél végén pedig már látszott, hogy az izgalomtól nagyon reszkettek a kezei, mert így végezte a levelét: A jó Isten áldjon meg benneteket, édes gyermekeim. És nekem pedig engedjen időt arra, hogy akaratlan hibámat jóvá tehessem. Ha rossz volt a múlt, jó lesz a jövő: hogy annak elérhetése lesz ezután fő célom: arra esküszöm nektek... Vagy nem akarok tovább élni...

Elemér könyveivel és esőkjával árasztotta el atyjának meleg hangú szeretetteljes levelét... Hiszen annak tartalma felülmulta minden reményét. A szegény fiú tombolt örömeiben.

Letérdepelt és hálaimát rebegett az Istenhez, hogy megengedte neki azt elérni, csak a pár hét előtt is lehetetlennek látszó eshetőséget, hogy ő az atyjától levelet is kaphat.

A boldog Elemér nem tudott hova lenni örömeiben. Majdnem éjfélig írt a huginak, a levél telve volt örömradozással, boldogsággal, sok, sok jó reménnyel a jövőre.

Az ifju azt hitte, hogy kis huga éppen úgy fogja érezni a végtelen örömet, mint a hogy ő érzi... De a kis Paula nem tudott felmelegedni édes atyjának — kilátásba helyezett — viszontlátásán. Bátyjának még azt a kérését se teljesítette, hogy ő is írjon néhány sort az atyjuknak és azt is írja meg, hogy szívesen megy hozzá.

Paula azt felelte bátyja kívánságára, hogy ő bizony nem megy olyan messze földre, ha az apa látni akarja elhagyott gyermekeit, hát akkor jöjjön ő el. És segítse valamilyen ezt az öreg vak asszonyt, aki alig tud már dolgozni és aki őt keservesen felnevelte, most hagyja el öregségére...

Elemér tudta, hogy a levélből nem a huga, hanem Hadháziné beszél. Persze könnyű volt neki szíves szóval magához édesgetni az ártatlan gyermeket és elidegeníteni az anélkül is rossznak tartott apától. Elemérnek nagyon fájt, hogy huga nem tud határozottan fellépni nevelő anyja érvei ellen...

Az ifju pedig leveleiben biztosra ígérte atyjának, hogy Paula megírja — mikor utazhat hozzá. Hogyha hamarabb nem is, de érettségi után mind a ketten utra kelnek atyjukhoz. Különbösen bajos olyan hosszú utra egyedül engedni egy fiatal leányt.

Elemér iparkodott menteni az atya előtt látszólagos közömbösségét.

Garamkéry már észrevette, hogy leánya nem szereti őt. És ezután már nem is írt olyan szeretetteljes hangú leveleket. Nagyon fájt neki, hogy leánya olyan hideg hozzá.

A mit atyai kötelességből eddig elmulasztott, azt most inkább leánykáján vélte jóvá tenni. Mert fia már megállja helyét az élet göröngyös útján.

A szegény apa nagyon el volt keseredve, hogy leánya még egy levélre se méltatta őt. Meg is írta a fiának, hogy most már ilyen kínos helyzetben azt sem tudja mitevő legyen.

Elemér az érettségit kitünően tette le. Atyját erről nem is értesítette, minden előzetes értesítés nélkül akarta őt meglepni. Amint kezében volt az érettségi bizonyítvány, azonnal elutazott. Az volt a terv, hogy Paulával együtt fogja felkeresni atyját. Különös sejtelve volt az ifjunak, — azért nem is tudatta atyjával a napot, hogy mikor fog hozzá érkezni, — mert félt, hogy újra eltűnik, mielőtt ő oda érkezne.

Paula nagyon örvendett, hogy Elemér megérkezett, de arról hallani sem akart, hogy ő is elutazott. — És pedig azért nem: mert csak nem hagyhatja egyedül ezt a szegény asszonyt. — Ha az atya el akarja őt vinni, akkor gondolkozzon arról is, aki gyermekét keservesen felnevelte.

Érthető a gyermekleánynak ez a szabadkozása. Hiába volt Elemérnek minden rábeszélő tehetsége, nem használt az semmit.

A mi kis pénze volt az ifjunak, annak is nagyobb részét Paulának adta, azzal a kikötéssel, hogy ne adja oda megint az egészet nevelő anyjának, mint ahogy az első összeggel tette.

Tartsa a pénzt magánál, mert nem lehet tudni, hogy mikor lesz arra szüksége. Meg hátha rászánja magát az utazásra.

Paula határozottan tiltakozott, hogy nevelő anyja tudta és beleegyezése nélkül ő egy lépést sem fog tenni; mentse őt az Isten ettől.

Elemér fájo szívvvel bucsuzott el. És titokban megint csak Mátyus Endréhez fordult, aki előtt most már kétszeres értéke volt a leánynak. Mert sejtette, hogy most sokkal nehezebben sikerül a terve. Ujában pedig szomorúsággal tapasztalta, hogy a leánya egészen elhidegült iránta. Most már arra se volt szükség, hogy védelmezze a szeretett leányt, mert Hadháziné határozottan jól bánt Paulával. Sőt mi több, látszólagos szeretetével dédelgette és hízelt a könnyenhívő teremtsnek — a végtelenségig.

Mátyus Endre megnyugtatta Elemért; de egyébként örvendett azon, hogy a leánya bátyja újra elutazik. Sőt azt is szerette volna, ha a fiatal ember sohase jönne vissza.

Paula nagyon kérte Elemért, hogy amint megérkezett, írjon azonnal. És ne maradjanak sokáig oda, hanem jöjjenek mentül hamarabb vissza mind a ketten...

Elemér a vasutnál vette csak észre, hogy még vasutíjegyre sincs elég pénze. Erről Paulának mit-

AZ „ALFÖLD“ SZÉPSÉGROVATA.

Hayek Rezsóné.

sem szólt és csak Gyulafehérvárig váltott jegyet. Szívében ellentétes érzelmekkel vitte az ifjút a robogó vonat . . . Egy új, egy eddig még nem ismert boldog életet képzelt maga előtt . . . Azt remélte, hogy majd csak kiengesztelődik a huga szíve is az apa iránt. És Hadházinéval is majd csinálnak valamit. Így füzte sorsa gondolatait Elemér. A kavargó eszmék mindég egy pontnál végződtek, és ez édes atyjára való gondolat volt.

— Végre meglátja azt az embert, akit atyjának fog szólitani . . . Vajjon milyen körülmények között él? . . . Erre elővette zsebéből atyja arezkéjét és addig nézte azt, amíg könnyek csillogtak szemében . . . Szendergéséből egy tisztességes asszonyság zavarta fel, a ki terjedelmessége okozta fáradtságos felszállása miatt még most is erősen lélegzett és akadozva kérdezte a szemre való ifjútól, hogy hova utazik?

— Erdélybe, Töresvárra utazom, azaz vonaton csak Gyulafehérvárig. Önnét aztán gyalog megyek . . .

— Jézus Mária, hiszen az nagyon messze van, Gyulafehérvártól négy napi út.

— Az nem tesz semmit, én a szép vidékért megyek gyalog. Gyulafehérvár mellett megnézem azt a szépséges völgyet, a melyet Kenyérmezőnek neveznek. Ott egy emlék van felállítva, a hol a híres Kinizsi Pál törökkel a szájában járta a toborzót. Itten Erdélyben sok a nevezetesség, ott van Szeben mellett Vizakna, a szabadságharcú időkben szintén igen nevezetes hely.

A jó asszony fejét csóválva mondta: de mégis nagyon fiatal maga arra, hogy egyedül tegyen meg ilyen hosszú utat és még hozzá gyalog. Aztán meg sok rossz ember van ám arra . . . Könnyen baja eshetik.

— Nem félek én semmitől — felelte önhittel az ifju.

— Igaza van barátom! — szólt közbe egy férfi. — Ne is féljen. Ha akarja, én Szebenig elkísérem. De ez esetben Alvincen kell kiszállani, mert nekem csak addig szól a jegyem. Önnét, ha tetszik, azonnal tovább megyünk. Holdvilágos éjszaka van, reggel öt órakor Szászsebesen leszünk.

— Jézus Mária! — kiált fel a tisztességes asszonyság — s Elemérhez fordul.

— Azt ne tegye kérem, hiszen Alvincen tizenkét órakor érnek éjjel, el is tévedhetnek.

Mielőtt felelhetett volna Elemér, az idegen férfi újra közbe szólt:

— Világít a hold és a fehér kavicsos út. Különben éjjel sokkal jobb gyalogolni, mint nappal. Szászsebesig meg nincs is semmi nevezetes hely.

Szászsebes után jön csak az érdekes vidék. Azért kár volna Gyulafehérvárig menni. Majd ha visszafelé jön, megnézheti a Kinizsi emléket. Különben én nem akarom rábeszélni a fiatal urat; tegyen úgy, amint akar.

Eközben valami gyilkossági esetről beszéltek a coupéban . . .

— Hallja fiatal ember — mit beszélnek ezek. Maga is úgy járna, nem tanácsos utnak indulni ismeretlen vidéken — intette jóakarattal Elemért a tisztességes asszonyság.

— Menjen csak Gyulafehérvárra, tö tse ott az éjszakát és csak reggel menjen tovább.

Most pedig odahajolt Elemérhez és sugva mondta:

— Hallgasson a jó szóra, nekem ez az ember nem tetszik: az ilyenféle emberek mindenre képesek . . .

Léghezam volt a vasúti kocsiban. Az idegen férfi éppen akkor holt az asszonyság feje felé, hogy a szellőztetőt becsukja, mikor az Elemérrel beszélt. S meghallotta a reá kompromittáló kifejezéseket.

— Na már ilyen-olyan vén asszonya kikérem magamnak az ilyen beszédet, én tisztességes péklegény vagyok: akitől ugyan nincs miért félni. Nézze meg az ember, ez a vén szípirtyó még talán gyilkosnak tart . . . Mit szólnak hozzá? — kérdezte a megsértett ember a többi utast.

A tisztességes asszonyság sirva fakadt a szégyentől. De azért még egyszer intett Elemérnek, hogy ne bizza magát erre az emberre.

Elemér, hogy megnyugtassa az asszonyságot, intett neki, hogy nem megy a péklegénnyel . . .

De azért mégis elhatározta, hogy már csak azért is kiszáll Alvincen, mert ő nem fél senki ember fiától. Legalább megtanulja ismerni az embereket.

Mikor a tisztas asszonyság leszállt, Elemér megköszönte iránta tanusított szíves érdeklődését és megnyugtatta őt, hogy Gyulafehérvárig megy és ott tölti az éjszakát.

— Kedves ifju ur, azért féltettem én önt, mert nekem is volt egy ilyen derek szép fiam, de szerencsétlenül járt . . . Nem folytathatta tovább, mert a vonat indulófélben volt . . . Elemérnek sietni kellett, hogy ott ne rekedjen a sínpár között. Buesut intett a jó asszonynak, a ki méltán felthette is a veszélyt nem ismerő ifjut.

Mikor a coupéban volt Elemér, oda szólt a péklegényhez:

— Önnel tartok, ha ezek után nem veszi rossz néven.

A péklegényt nem lepte meg az ifju bátorsága. Nevetve kérdezte, hogy mit beszélt még neki a vén boszorkány?

— Hagyja el kérem, minden öreg asszony félti a fiatalokat a veszélytől . . . Ennek az asszonynak egy fia volt és az szerencsétlenül járt . . . Nem volt időm meghallgatni a fia történetét.

— Meglássa barátom, milyen kellemes utunk lesz. Én Szeben mellé szülőalumba megyek, az édes anyám nagyon beteg, őt látogatom meg.

Szebenből elkísérem önt egy jó darab uton és megmagyarázom, merre kell majd mennie, hogy mentül hamarabb Brassóba jusson.

Amerre menni fogunk, mindenütt vannak nevezetes helyek. Szászsebes után is van egy forrás, amelyből ha sokat iszik az ember, hát meghal tőle . . . Este felé pedig egy híres csárdához érünk, ahol meghalunk és másnapra pedig Szebenbe leszünk.

Elemér mindezekre nem szólt semmit. Böbeszédülése miatt nem tetszett neki ez az ember. De azért mégis elhatározása mellett maradt. Bármilyen történjen is, utnak indul ezzel az emberrel. Hiszen már 18 éves fiatalember, csak nem fog visszariadni egy kis kalandtól . . .

Nem törődött ő semmivel, csak egy cél lebegett előtte, hogy: mentül hamarabb meglássa azt, akiért ilyen hosszú és veszélyesnek látszó utat tesz.

Képződése lelkiszemei elé varázsolta atyja alakját . . . Vajjon majd hogy fogadja őt, milyen a hangja, mit szól majd először . . . Minden idege reszketett arra a gondolatra, hogy most már csak egy-két nap választja el attól a pillanattól, hogy apját megismerheti.

Most kis hugára gondolt, aki már azóta bizonytalansággal várom a szöveg folytatását.

Talán újra pillangót kerget álmaiban az ártatlan leány . . . Hiszen ezelőtt tizenégy évvel ugyan

ezen az uton utazott az atyjuk kétségbeesett szívevel és azt remélve, hogy majd visszajön gyermekeiért.

Most pedig a fia utazik ezen az uton, ifju szíve édes ábrándos reményekkel telve . . . Nem bírja magának azt a boldogságot elképzelni, amit akkor fog érezni, — amikor szeretettel átöleli őt az, akit eddig csak képzeletben látott.

— Itt vagyunk fiatal barátom, ha úgy tetszik, hát menjünk . . .

Elemér szinte megfedkezett ígérteiről . . . Kissé nehezére esett, hogy beváltsa ígérteit. Fáradtnak is érezte magát az izgalomtól. De végre is szó nélkül engedett a megszólításnak és leszállt a vasúti kocsiából. Kissé kellemetlenül hatott reá, mikor elrobogott előtte a vörösszemű szörnyeteg. Most már megbánta, hogy nem vette figyelembe a jóakaró-asszonyság tanácsát.

Mikor utasaink elhagyták az Alvinc állomását, a hold a sötét felhők mögé bujt, az égen pedig csak itt-ott ragyogott egy csillag. Két út fehérlett előttük, egyik jobbra, másik balra.

— Nézze fiatal barátom, ez az út Alvincbe vezet, ez pedig — jobbra mutatva a péklegény — Szászsebesre. Ezen fogunk mi menni.

Elemér most már jobban szerette volna, hogyha Alvincre mennek és ott meghálnak. Reggel pedig folytatnák útjukat. De szögyelte ezt ajánlani az utitársnak.

Szóltalanul ment az ifju idősebb utitársa jobbján, aki felváltva szász és oláh nótákat énekelt.

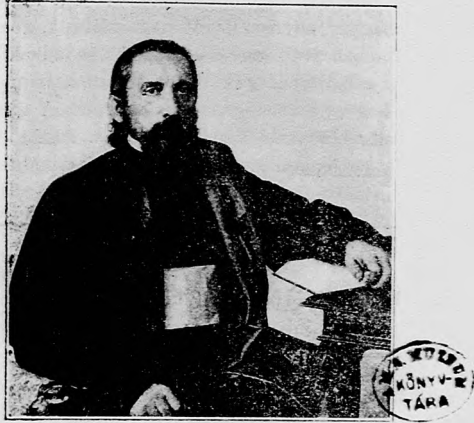
A péklegény csak nagy ritkán szólt Elemérhez, hogy nem-e fáradt, ha akarja, hát leülhetnek itt a mezsgye-köre.

Elemér sokkal jobban vágyakozott arra, hogy csak mentül gyorsabban haladjanak. Most már visszanyerte bátorságát s nem félt utitársától, aki igazán jóra való szász fiu volt. És olyan előzékenyen viselkedett fiatal utitársával, hogy annak még a kézi táskáját is elvette. Pedig neki jóval hatalmasabb batyuja volt.

Hiába tiltakozott Elemér, hogy ő nem fáradt és a táska könnyű, hát elbírja . . . A péklegény nem sokat törődött vele, hogy mit beszél Elemér, hanem újra énekelni kezdett.

Alig hajnalodott, már Szászsebesre értek a fiatal emberek. A péklegény itt hosszabb pihenést ajánlott, de Elemér mit se akart erről hallani. Őt üzte a vágy, hogy mentül hamarabb célnál legyen.

Sok, sok oláh, meg szász falun mentek keresztül, megszakítás nélkül egész napon át gyalogoltak. A péklegény esodálkozott az ifju kitarlásán. Estére egy csárdához értek, a hol egy oláh ember volt a csapláros. Bármennyire is kérték, hogy engedje őket éjszakára be a házba, de az nem teljesítette kérésüket. Valószínűleg gyanusnak tünt fel a két utas,

Papp I. János, gör. kel. rom. püspök.

Kint az udvaron feküdtek le a kikövezett fészer alatt. Elemérnek nagyon keserves volt, fájt minden porcikája, — nem is tudott aludni — pedig teljes tizenyolc órán át gyolagolt.

Alig hogy pitymallani kezdett, újra utnak indultak. És a legközelebbi faluban a péklegény be ment egy parasztházba: tojást vásárolt és egy kis koresmába tértek, ahol megengedte a koresmárosné, hogy a péklegény rántottát csináljon.

Jól bereggelizett a két fiatalember. Elemér végtelenül örvendett, hogy nem csalatkozott utitársában. És testvéri ragaszkodással volt Treutsch Martinhoz, — így hívták a péklegényt — aki képes lett volna az ördögökkel is szembe szállani fiatal barátjáért.

Most már egy kocsizhoz is jutottak. Mivel a kocsis szász ember volt, tehát szívesen engedett Treutsch kérelmének, hogy őket a kocsiján Szebenig vigye.

A fiatal utasok kora délután már Szebenben voltak.

Elemér igen szomorú lett, hogy ilyen hamar meg kell válni a jó utitárstól, aki igazán nagy szolgálatot tett neki.

Treutsch kérte Elemért, hogy maradjon éjjelre Szebenben, de az ifju erre nem volt hajlandó. Treutsch arra is figyelmeztette, hogy — itt sok látni való van . . . No meg Fogarason holnap hetivásár lesz; tehát nem tanácsos éjjel utnak indulni ilyen jobb ruhás fiatalembernek. Itt a határon nagyon sok a kóbor cigány! . . . De ha már minden áron menni akar, akkor okvetlen szólítson meg minden kocsist, hogy vegye fel őt a kocsira. Egy kocsin inkább biztonságban érezheti magát, de a kocsisembereket okvetlenül németül szólítsa meg: mert a szász nagyon szereti, ha a nyelvéen szólítják meg. Ha pedig

a kocsis oláh ember, a német szót inkább megérti, mint a magyart.

Sok mindenre figyelmeztette még Treutsch a fiatal embert és aztán igen érzékeny bucsút vettek egymástól.

A péklegény könyezett, mikor Elemér már jó messziről integetett neki Istenhozzádot . . .

Alkonyodni kezdett, mire Elemér az Olt folyóhoz ért — Treutsch utbaigazítása szerint, — azon kellett átmennie. Nemsokára meglátta a hidat és örömmel sietett azon keresztül, hogy egy magas hegyen mentül hamarabb átjusson. A hegy derekán vezetett az országut, de Elemér igen sokszor magasabbra mászott, hogy így kerülő uton a völgybe jusson, ahol több ökrösszekér ballagott. A szekerek favillákkal voltak megrakva. Fogarasra a hetipiacra iparkodtak a favillás oláhok.

Eddig még egy lelket se látott Elemér, szinte jól esett neki, hogy most lent a völgyben meglátta az oláhokat. Csakhamar hozzájuk jutott és meg is szólított közülök egyet, ki hajlandó volt illő jutalomért Fogarasra vinni az ifju utast.

Elemér nagyon fáradt volt és örvendett, hogy nem kell gyalogolnia. Sietett is elhelyezkedni a favillákkal telt szekér tetején és az illatos szénára hajtva fejét, azonnal mély álomba merült.

(Folytatjuk.)

HANGULAT.

Néma csend van.
Temető a lelkem
reménytelen világa,
szomorun integet
sok szép álomnak —
gyászos keresztfája.

A merre csak nézek
szomorú hantokat,
sirdombokat látok, —
melyeket takarnak
harmat könnyecseppekkel
nefelejts virágok.

Néma hantok közül
— csendes temetőben —
mintha egy kíválna,
hantján egy virág sincs
s tövis koszorúval
fedve keresztfája.

Ismerem e dombot,
tövis koszoruját
egyre mindég látom.
Ott nyugszik alatta
hideg, mozdulatlan
az én boldogságom.

Nemo.

Az asszonyok és az alsós.

Arad, február 21.

Az a betegség, amelybe az alsós-calabriász sodorta az embereket, átragadt immár a nőkre is. Egyik délvidéki városból érkezik az a hír, hogy a társaságokban, főleg az asszonyok között divó kártyázás sportja ellen mozgalmat indítottak. Abban a városkában a kártyázás szenvedélye hihetetlen méreteket öltött és nemesak a férfiak, hanem a nők is egyforma buzgósággal hódoltak neki. A mozgalom abban áll, hogy nem csupán a nők mondanak le a kártyáról, de arra törekednek minden rendelkezésükre álló eszközzel, hogy a férfiakat is leszoktassák róla. Azt a pénzt pedig, a melyet ilyen módon megtakarítanak, jótékony célokra, a nyomor enyhítésére akarják fordítani.

A város, a melyről szó van, típusa a vidéki magyar városnak. Hihetetlen méreteket öltött a kártyázás, így szól a hír. Ez is jellemző vonás a vidéki városok társas életére. De legjobban jellemzi ezt a társas életet, hogy szellemi szórakozások híján, szűk, ösmerős körre utalva, mindig egyforma arok, kifejezések, beszéd tárgyak unott levegőjében kénytelen-kelletlen még a nőket is belevonják az izgató szórakozások egyetlen megengedett és elfogadott fajtájába, a kártyázásba. A kártyás asszony különösképen magyar típus. Nem mondom ezzel, hogy másutt nem kártyáznak a nők! Előkelő külföldi fürdőhelyeken és nemzetközi játéklaranzokban gyakran találkozok az ember kártyázó asszonyokkal, ám ezek kivételek. Külföldön előkelő úri nők, ha kártyáznak is néha egymás közt az pusztán a társasjáték határán belül történik s a legritkább esetben folyik a játék pénzben.

Az a nő, a ki állandóan, rendszeresen kártyázik, jobban érti a bonyolult játékok fortélyait, mint maguk a férfiak, a ki természetesnek találja, hogy minden társas összejövetel csak az alsós, a tarokk vagy a filkós szelíd háttere legyen, a ki játszik bizalmas ismerőssel és bizalmatlannal, nővel és férfival, délután és este, sőt éjjel is, vacsorák után, a ki jóformán naplót vezet kártyanyereségeiről és veszteségeiről és nem csal játék közben, ez már magyar típus. Addig, a míg a nő kártyázás közben csal, addig kedves, szeretetreméltó, sőt nőies jelleget kap ez a nagyon is nőietlen szórakozás. Addig tréfák röpködnek és senki sem veszi komolyan a dolgot. Addig világos és kétségsébe nem vonható, hogy csupán szórakozás ezéjéből történik a dolog. De a hol már nem rejti ruhája bő ujjába a kártyákat a szép asszony, a hol nem ír többet a táblára, mint szabad s nem pislog a szomszédja kártyáiba, a hol tehát komolyan, ridegen, szabályosan folyik a játék, ott már vége a szórakozásnak és megkezdődik az idegizgató pénzvagyból folytatott küzdelem. Ott már nincs helye a művelt nőnek.

Nem a magyar nőt hibáztatom érte, hogy sok helyen bizony nem csal kártyázás közben. A magyar vidéki városok társas élete egyhangu. A társalgás művészete gyermekkorát éli még nálunk. A férfiak mind kártyáznak, a nők pedig, ha férfiak közt akar lenni, kénytelen-kellet-

len kártyázniuk kell. Nem hiszem, hogy az a mozgalom, amelyről szóltam, valami eredményre vezet. Addig, amíg a vidéki magyar társas élet át nem változik, nem gyarapszik tartalmában, változatosságban, hiába adnak ki rendszabályokat a kártyázó nők ellen. Mulattassák őket a férfiak úgy, hogy ne szoruljanak a kártyára. A míg ez meg nem történik, hiábavaló minden agítálás. Aztán most már kártyázniok se legyen szabad? Hát mit csináljanak, szegények, a vidéken?

BOTTYÁN VEZÉR KURIRJA.

Irta: Sulyok Károly.

Harmatos réteket, árnyékos erdők kies ligeteit beleperte immár a borzas szakállu nedves ősz hideg harmatja. Bérék kopár tetején született száz szelek, homályos köd fonyasztó der dominiuma lett a vidék, melynek leveletlen bokrai, zánócos mezői sokhelyt pirosanak kurucok véreitől.

Nyögve hömpölygő Sió vizének tükrében az esti esilag bágyadt sugarai ferdöznek. A simontornyai vár magas kobástyái mögött pedig tárogató fuvása kél az éjszakában.

Nincs most kívül hadba szállni: hát mulatoznak Rákóczy daliái. A karabélyos huszárok, dragonyosok, a francia gárda, dzsidások, zöld-vadászok és gyalog-gránátosok elegyest ölelkeznek a tüzesvérű tolnai hajdukkal és egymásra köszöntik Szekszárd piros termését. Zord tekintetű héroszok szeméi szikáznak és a magasan lobogó tábori tüzek körül csoportban verődvén, az arannyal bőven sújtásos világoskék dolmányok, paszomántos, drágaforgós esakösüvegek szemfényvesztő pompában vetélkednek a farkasbőr-kacagányos piros mundérok légiójával.

A szél meg-neglengeti a máriás századzászlókat és el-elkap egy akkordot a busongó, majd megriadó melódiákból és viszi messze-messze síkokra.

Hogy a tárogatók elmúltak, mélahangu oláhsíp vontatót szózata iparkodik utat törni a sírva vigadók szíveihöz.

Egy esuhadás fujja a sipot. Acélizmos, barna képű levante fölkel erre a lócáról: opálforgós zöld kalpagját felrecesapva táncra kerekedik. Bibor mentéje szinte hullámszik vállain. A vitézek nézik, nézdelik s eleven vívatókkal fűszerezik a sip szolamát.

Baresay Péter ez: erdélyi havasok fia, fejedelmi vér származéka. Módfölött kedveli a hazájából tánczot, a „batutát”, kit is ott lejtének mőc fáták és fiesőrok Gyálu-Máre völgyében. De milyen tüdő, de milyen combok is köllenek, hogy egy óráig egy hujjában rakja valaki ezüst-sarkantyuit aprózó taktusban! . . .

Egy valaki azonban, mintha holtra váltak vőn' érzékenységi, némán veszti tekintetét Veszprém vármegye szép határa felé. Kupához nem nyul, csattanó parulát nem vált a kenyerespajtásokkal: egy szót, egy hangot nem hall. Mintha nem is eleven emberek, de suhogó árnyékok lengenének körülte.

Dűsan lobogó szöke haját borongó omlokárah kuszálják újjai. Nyusztbőr-kucsujának kerecsenszárnyával az éjjeli ájer verekszik: keblének dagadását alig állja repedés nélkül a tafotás páncéling.

— Hej pajtás, drága cimborá, jó Kolossváry Jánosom te! — szólítják ő kemét. — Mire jó a bánat? Szöke hajad szálaít bizony kiboronálja, homlokod márványát barázdákkal szántja tele a nehéz gond. Igyál!

— Hadd el. — felel nemes Kolossváry János. — nem érzem ízét italnak. Agyamban ha borködök támadnak is, szívemet nem nyomhatják el . . . Minek vesződnének velem? . . .

A kenyeresek hát magára hagyják jó Kolossváry János hadnagy urat, ki tarsolyából egy pöcsétes kis írást kotorász elő. Kusza rendek, ákombákom. Persze, hogy asszonyírás, miként itt következik:

Simegh, 12-dik X-bris 1

Édes Szívem! Kedves Bátyám Uram!

Két hetek elmúltak, mióta ked hazulnét ilindula. Azótától csak írományaival társalkodhatom. Igaz is ni, az török buza fogyatékán a hombárban. A frájomat is szegényt a hideg bántja. Ő miatta is léssen lexés számvetésem édes az urammal, kedves bátyámmal. Aztat azonban nem győzöm tanácsolni, hogy tartson diétát italban és ha álgyuk kénköveit nem szólítják dühödöt esatákba, játszódjék esőndesen ostáblát. És mindenha szíves imádsággal kérem Istenünket: hozza vissza ölemben mielőbb édes az én uramat és bátyámat, kiért egyedül lélegzem e világom. Sőtlan kenyér az özvegyé, ki. — miként aztat somlyai szüretünkön hallám dallani. — esztendőnek véli óráit, számlálván: egy nap sokszor meghal, elholva kinlódván! Éljen boldogul édes az enyém és az szentséges Szűz vezérelje győzedelemre pallosát. Csókolva sok 1000-szer aki vagyok hív barátja és szolgálója a ked

Zsulija, mpria.

P. S. Ésmég fekete viaszkkal pocsételelem leveletem, hogy ked érkezését hiába várom.

. . . Nagy sor is kérem átosan, ha az emberfiát háromhetes házaskorában szólítja ki a veszedelem puha fészkből, hol is eseresnye-ajka menyecske esőkjait fakasztja az érzékenység, kinek neve szerelem.

A vár harangja-hajnali ötre kondul. A vitézek még egyszer összeütik a billikomot, még egyszer harsan a tárogató, aztán megverik a három bástyafokon a harminc rézdobokat és lepihennek a magyar szabadság harcólói.

Kolossváry János a várta-szobába ballag. Topázmar-kolatu, bársonyos kardjának esőrtelése kíséri lépteit a termésköböl faragott kockaköves, sötét ámbituson.

A stukaturos szobában nehéz a füstölgő mécesestől a levegő. A toronyór mélyen horkol. Ágya lábánál fene cin-korsó tátoing üresen. — Itkányos a vén gaz, t. i. a toronyór.

János hadnagy meghegyezi ludtollból való kalamusát és írja:

Simontornya, 16 a X-bris 1706.

Édes kincsem! Galambom Feleség!

Leveledet szokott nyájassággal és szeretettel vettem. Csak né ritkítanád annyira hozzám való írásaid számát! Óh kincsem! Az édes mindnyájunk anyjéért örömmel áldozom éltemet, szép hazánkért: de ezen kívül ha van is számomra jó a földön, nálad nélkül nem keresem én aztat. A mult hónapban ugyancsak eleséltük a Duna táján a németet, egyrészt a vízbe ugrattuk, más felét az erdőben vadásztuk. Bizony nem jól mégven a bugyogások dolguk. Az deres kancára, a Filémonra legyél ügygyel, nehogy az állásban hiba érje. Ne keseregjen édes szívem, szomorúságod egészben engem is elhat. Sokat olvasgatom valami Gyöngyösi nevezetű versszerző póctának gyönyörűséges könyvecskéjét. A „Márssal társalkodó Murányi Vénust.“ Majd néked is írok belőle szép káputokat.

P. Demetrius Szluha posonyi paulinástól kapta vala ez könyvet, és fejedelem Asszonyunk Ó Nagyságától is orientális gyöngyöket számodra. De szeretnék otthon nálad kemence nélkül megelégedni! De, a ki a közönséges jóért eszelecszik valamit: Szükség, hogy felejtse magát és övét . . . Csak te szeress, mint én téged, élünk még arany időket. Vigasztalódj édes az enyém, bácsi sem lesz soha másé, mint öledben esküdtem! Én örökös hív szolgád, barátod és társad ki gráciádba rekomendálom magamat.

János, mpria.

P. S. Mind akinek írom, mind akihez küldöm: ajakát csókolom. Dolgom nem sok, mégis alig vagyok magam embere.

A levelet lepecsételte ez minék utána nem egyszer meg is esőkolta volna: különös stafétával Istennek nevében utrabocsátá.

Egészben a maga rendiben ment minden Simontornya várában. Szinte vigságban folytak a napok napok után. A várfokon seregbontó ágyuk és bombavető mozsarak hivalkodának. Eleség is volt ott tömérdek: u. m.: gabona, füstölt berbécs, borsos kolbász, balatoni hegyeken termett arany szőlők muskotályá, ect., ect. Szopogatták is ám istenadta derek kurucái a kétszer szűrt borocskát.

A kandallókban már pattogott a hasások tüze, mivelhog

Északi szeleknek süvöltő zugása,
Halovány erdőknek levele hullása

jelenté, hogy esztendő forgása télre hajlott. Beállott a Sió vize.

Egyszer csak veszik ám hírét a simontornyaiak, hogy közeleg alulról roppant hadierővel a császár tábornoka. Megijedni ugyan nem ijedtek meg a várban, de mégis, ha buzogányra, kardra jutna a sor, kétezer hogyan vijjen meg huszszuranynyival?

Az igaz, hogy Rabutin kikoplalt hidegvette hadát sokhelyt megtépték a portyázó kuruc csapatok, de végre is sok lud . . .

Horváth Ferenc uram, a simontornyai vár parancs-

uok ő kigyelme egy gyors kurirt szalajta Pápára, a tudunai hadak fővezéréhez, hogy hát küldene segítséget. Bottyán nem is késlekedett a segedelem adásában.

A Bakonyorságon át, utját a Rió-vonal mentének irányítva, haladt a pápai sereg és minderről ugyanazon Horváth Ferenc uram futárja vitte a hírt Simontornyára.

Itt pedig vártak, hogy hát küld-e a zord akcióhoz Bottyán uram elégséges erőt. Nem kis aggságoskodásra adott okot amaz körülmény, hogy a labanc hadak ezalatt átléptek Csikvárnál.

A Simontornyára indított kurirt pedig az uton egy kis kalamitas érte. Alig ért Símegh alá, a fagyos kátyukban lova elesuszván, a szegény állat még azon helyen kilehelte páráját: a vitéz pedig fején, mely sebből vérezve éppen csak hogy elvánszoroghatott a közeli eserepes kúriáig.

Itt aztán barátságos indulattal fogadták. Bár késő éjjel vala, a fiatal urasszony önkézeivel kötözte be a nehez sebet.

— Nagy, jó asszonyom, lehet, hogy hajnalt sem érek. — suttogott a kuruc háiványuló ajka — a szent szabadság, a haza, a fejedelem nevében szólítalak, juttasd emez ordert mihamarább Simontornyára!

— Simontornyára-e? — villant meg a szép asszony szeme. — nyugodjál vitéz, mielőtt a nap még egyszer leáldozik, az order jó kézben lesz.

Nem sokat gondolkodott Kolossváry János hitvese. Magára ölté a vitéz gunyáit s kebelébe rejtve az iratot, nesztelenül surrant ki az istállóba s fölhyergelé Filémont, a bassoriai basa ménéséből származott vasderes kancát s a sűrű ködben elvágatott Tolnavármegye felé.

Horváth Ferenc uram pedig vakarta üstökét s magában dörmögve várta a hírt. De se staféta, se segítség. Már, uram bossá!, majdnem azon volt, hogy földadja vérontás nélkül az erősséget.

Jó későre járt az este, mikor hatalmas dörömbölést hall a vártorony óre a kapun.

— Horváth Ferenc ő kigyelméhez jövek: sietős az utam, nyissatok hát ajtót! — és mindegyre döngette az ifju levante a kaput. Persze, hogy beboesáták. A szurokfenyő világánál a várparanesnok elé vezették, hol hamarosan elővonta kebléből az ordert, mely ekképen szólott: Utolsó esőpp vérig meg ne adja magát kelmed, ha pedig valami módon földadná a várat, életéhez ne bizzék, mert karóban huzatom kegyelmedet. Én, Bottyán mpria.

Ezután következett a java. A staféta körülmézdelt a mellette állók sorain s Kolossváry János uramat megpillantván, nyusztbőr-kalpagját levévén fejeéről, kibontotta erdő-sűrűségű szöke haját s szeretettel dőlt a János hadnagyr keblére.

— Zsuli?! Feleség?! Te itt?!

— Itt ám én édes uram! Mert a hazát nem kisebb szeretettel szeretem, amint kelmedet . . .

Bizony egynémely vitéz szemét, — ezeket hallván — könyek nedvesíték.

A história annyit jegyzett föl a simontornyai harcokról, hogy a kemény nyaku kurucok itt ugyanesak kiporolták a labancokat, kik illő móreszel meg is retiráltak, még pedig cum longo naso. Melynek betű szerint való magyarsága ekképen hangzik: hosszú orral.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

LOHENGRIN.

— Ünnepi est a színházban. —

Csakis elismeréssel lehet Zilahi igazgatói működéséről nyilatkozni. Lohengrin előadásával fényesen beigazolta, hogy minden igyekezete, fáradozása és anyagi áldozata odairányul, hogy az aradi publikum igényeit kielégítse. Most már ott tart Zilahi, hogy többet mutat, mint a mennyit a közel multban elődei produkáltak az aradi színpadon. Rohamlépésben halad előre színházunk nivója az előkelő művészi fokozaton és ha színházunk a művészi nivón magasra szökken, úgy az aztán teljesen Zilahi érdeme lesz.

A művészet templomában Lohengrin előadása alatt érezte minden ember, hogy a színház csakis a fenséges művészet istenének szolgál akkor, mikor ilyen darabot hallgathat meg ott az a háládatos publikum, a mely mindenkor méltányolni tudja az igaz művészetet.

Nem maradt el e fényes estéről a palmaág, a babérkoszorú, a virágescokor sem. Orbán Árpád, a jeles karmester nagy munkát végzett: de nem is hiába fáradozott, mert a partitúra tömkelegéből felszínre tudta azt hozni, a mi a léleknek és a szívnek gyönyörűséges élvezetet nyújt.

Zilahiné-Singhoffer Vilma Elzája, maga a tökéletesség volt. Dalában benne van a mély érzelem, az édes szenvedély megnyilatkozásának a teljes ereje. Zugott is a taps és hullott a virágescó, a mit Zilahiné megérdemelt.

Bejcy Lohengrinje kitünő volt: egyforma üdeséggel énekelte végig a hatalmas partit. Nagy zenei képességre vall Szabó Tellramundjával. Gertrudot Répássy Gusztó kitünően énekelte: ugyszintén Békéssy is a király igen nehéz partiját.

A dalárda tagjai osztatlan dicséretet érdemelnek, a példás zenei fegyelmezettség Sperber a jeles zenetanárnak érdeme.

Példás volt a rendezés, a miért Polgár Sándor a mindenkor kitünő színész és rendező dicséretet és elismerést érdemel.

*

A kis fészek. Berr Dehére és Guillemand rendkívül szellemes bohózata Molnár Ferenc kitünő

fordításában, a jövő héten, hétfőn kerül bemutatóra. Az újdonság, melyet Zilahy igazgató rendez, a legjobb szereposztásban kerül színre. Az újdonság főszereplői Almássy Lola, Gazdy A., J. Pajor Ágnes, Gööz Aranka, továbbá Zilahy, Ternyei, Sarkadi, B. Szabó, Németh, Györe, Gózon, Mariházy.

IRODALOM.

Liptófalvi H. István. Lapunk szerkesztője egy kötetet ad ki husvétra, a kibocsátott előfizetési felhívás ez:

Egy leány története. E címen adom ki újabb kötetemet. A regény modern irányu s a jelen kor társadalmi életéből merített igaz történetek alakjai csoportosulnak a regény hősnője körül, kinek szomorú tragédiája szívhez szóló egyszerűséggel van megírva.

A milliók közül van történetünk hősnője kiválasztva, kinek sorsa hasonló sok-sok más leányéhoz, csak azzal a különbséggel, hogy ő benne a szív és a lélek romlottságát semmiképen se tudni meg találni. A porban és az utcán fejlődött egyénisége — a szenvedés maga — már a későbbi környezetben megcsiszolódott és el is bukott, de önhibáján kívül: csaiadjának szerencsétlensége telhetetlenül szedi és nyeli áldozatait mindaddig, míg ember lesz a föld hátán.

A regény meséje hü, eleven tükrét mutatja annak a világnak, melytől a pőzós társadalom pöffeszkedő előtéttel, arcfintorral szokott elfordulni: nem keresve az okot és okozatot.

Egy szegény leány szomorú története van megírva a regényben, ki árvasága miatt mindhalálig a legfájóbb megpróbáltatásnak van kitéve és kinek szeretetre és szánalomra méltó színpatikus alakja mindvégig le fogja kötni az olvasó figyelmét.

A könyv husvétra jelenik meg s az ára két korona lesz, hogy a kellő példányszámok iránt tájékozódhassam, kérem a gyűjtőleveket legkésőbb március hó végéig az előfizetési összeggel együtt az „Aiföld” kiadóhivatalába küldeni Arad, József főherceg-ut 22. sz.

A NAGY VILÁGBÓL.

△ **Az új román püspök.** Különös fordulata a sors szeszélyes akaratának, hogy a két küzdő Hamsea és Mangra mellett egy harmadik került a püspöki székbe. Papp J. Ignác lett az aradi püspök: a kinek soha nem voltak vérmes reményei, hogy ő egykor még az aradi görögkeleti egyházmegye feje legyen, arra pedig egyáltalán nem is gondolt. Papp J. Ignác a mióta az aradi aulába került, példás ügybuzgó és szorgalmas hivatalnoknak ismerték, aki pápi hivatásánál fogva maga a szerénység volt mindenkor. Ennél az esetenél elmondhatjuk, hogy az új román püspök maga kovácsolta a szerencsését. Soha semmiféle politikával nem foglalkozott, hivatalának és az egy-

háznak élt harminc év óta. Tehát nyugodtan elmondhatjuk, hogy ha már Hamsea nem lehetett püspök, hát ő utána Papp J. Ignác az egyedüli ember az egyházmegyében, aki erre a fényes állásra méltó volt. Az ő egyénisége elég garancia arra, hogy az évtizedes egyenetlenségek elsimuljanak az egyházmegyében és hogy a béke, a szeretet hirdetője lesz Papp J. Ignác, az új román püspök: arról a magyar társadalom is meggyőződik.

△ Az arany ember századik előadása.

Nincs Európában idősebb író Jókai Mór, a mi költő királyunknál. Az ő ragyogó lelkivilága maga a viruló tavasz telve napsugárral és virágillattal. Az „Arany ember” századik előadásával az ősz költő király a hetvennyolcadik évébe lép. És csodálatos kegyelme a sorsnak, hogy ez az ifjú szívvel, lélekkel és hangulattal megáldott ősz poéta, még munkás tényezője a magyar társadalmi életnek is. Ott van ő mindenütt, a hol a fiatalok vannak. Lelkesíti az ifjú generációt, hogy ne esüggédjenek az élet nehéz küzdelmeiben. Sokszor mondja ő a pessimista, az életunt fiataloknak, hogy vegyenek róla példát, mert: öreg ember, nem vén ember.

És ez igaz is, mert aki élni szeret, az csak emberi kötelességét teljesíti és szívben, lélekben, életkedvvel, tetterős örökifjú marad. Így van ez Jókai Mórral is, aki: öreg, de nem vén ember. És mivel ő csak addig akar élni, amíg őt mindenki szereti: hát akkor a magyar nemzet örömére Jókai Mór példátlan hosszú életet fog élni.

Sőt, a költő király szelleme halhatatlan marad addig, amíg csak egy magyar lesz a földön.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Kéziratokat nem adunk vissza. Folyóiratunkat érdeklő szellemi közlemények Arad, Szabadság-tér 16. szám alá czimzendők.

Egy önkéntes. Hogy ön is fel van háborodva, azt mi is értjük, de hogy miért harapjunk mi a savanyu almába — ezt már csak ön érti!

Falusí Terka. Hiányzik egy kutyanyelv, tessék utánanézni.

H. Jenő Kolozsvár. Talán jöhetne már egy pár sor Ön-től. Csak most vettük észre a szerkesztő változást: mi oka.

Lesseps. Arad. Tessék csak elvitetni, de három napon belül: hogy is gondolt olyat, ilyesmit közölni lehet.

Több kéziratról a jövő számban.

EMKE gyűjtőt kérjen mindenki!

Mi aradiak Budapesten a New-York kávéházban találkoznak.

Bleier Mór hirlapelőfizetési és hirdetési irodája **Andrássy-tér 8.**

Pilseni sör

a városi

söresarnokban

(Színház-épület)

Atzél Péter-utca 3. szám.

a színházzal szemben.

Czirkei Géza

asztalos

Telefon szám 498.

Reinhart Fülöp

butorgyáros

ARAD,

Andrássy-tér 17. sz.

A NÁDOR-féle

padlófénymáz

a legjobb.

Hoffmann Sándor

ARAD,

Színház-épület.

Tavaszi

szövet ujdonságok

megérkeztek

gyönyörű fekete és színes costum

szövetek

ezelőtt 2.50, most 1.10 métere.

Legujabb jól mosható zephirek

ezelőtt 28, most 15 kr.

Legnagyobb választék ruha diszekben, hozzávalókban és gombokban, csipkék és zsinórok olcsóbban mint bárhol.

Mintákat vidékre franco küldök.

Hoffmann Sándor

ARAD,

Telefon szám 10.

BLEIER MÓR hirlapelőfizetési és hirdetési irodájában Arad, Andrássy-tér 8. szám

kölcsön előfizetésben

egy óra 2 kor. 40 fill. egy helybeli vagy fővárosi politikai napilap megjelenés után azonnal és az összes bel- és külföldi szépirodalmi és éleztapok folytatólagosan szállítva.

Demelle Ignác

kaptafa és sámfakészítő

Az arany kaptafához

Andrássy-tér 8. sz.

ELITE
kávéház és mulató
naponta kitűnő cigányzene,
reggelig nyitva.

Egyenes szabásu

F Ü Z Ő

egyedül

Pilcz Irmánál

készül

Arad, Deák Ferencz-utca 30.